

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Commentarius in universam Aristotelis - Cod. Ettenheim-Münster 157

Aristoteles

[S.l.], 1611

Capvt Primvm

[urn:nbn:de:bsz:31-117375](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-117375)

Totum meta physici in gestis se gerit et dicitur.
 De syllogismo magis cum priore modo in fine, in hoc libro posteriori
 ut est totum phy- sicum agitur hoc in seq. g. dicitur. Propter ea uti exi-
 libro: ut in meta physici absolutam et modalem. Dicitur e in p. d. l.
 tum metaphysici in sequentibus. Ita syllogismus simplex in purum seu abso-
 lutam distinguitur. Atque igitur in primis p. h. l. e. agit de absoluto seu puro syllogismo considerato
 quoad materiam et formam. h. e. p. modum totius physici: Deinde, a. v. 8. usque ad 21. agit de
 modali. Deinde a 22. usque ad 28. quoad
 ut usque syllogismus via docet.

CAPUT PRIMVM

De materia Syllogismi simplicis

Materia syllogismi est duplex. Proprieta et remota. Proprieta
 sunt 2 species ex q. ois boni syllogismi categorici
 tribuuntur. Remota sunt 3 termini, nec plures, nec
 pauciores. Vt cum forte et docet. Formae p. totum
 e. g. et. ro. l. b. quorum ut cum magis dicitur legendum
 est. Qui Formae recte etiam monet si in aliquo
 syllogismo, fuerint plures duabus speciebus aut tribus ter-
 minis, eam vel non esse bonum syllogismum, vel certe
 esse unum sed plures. De duplici hac materia
 aut forte in p. h. c. p. h. e. q. satis declarata hic de
 finit syllogismum. Ordo in qua quibusdam positio aliud

NB. Syllogismus
 Syllogismus.

quodam ab his q. posita sunt eo necessitate accidit, eo
 quod has sunt. Circa quam dictionem proter illa
 q. docet Jon. c. l. b. c. s. notanda sequentia. Primum ^{1. Not.}
 syllogismum duobus modis apud logicos accipi, Primum ut ^{Syllogismus dupliciter}
 significat solas premissas inter se dispositas, ut ^{accipitur ad q. p.}
 habeant vim inferenda ad certam conclusionem. Quo sensu ^{modo dicitur aggrega-}
 usurpatur q. dicitur. Syllogismus de monstrativum pariter etiam, ^{q. d. con-}
 loquacem u. epigrammaticam signere, sic eam Aristoteles frequenter ^{Artes nunquam}
 in his lib. usurpat. Secundo accipitur syllogismus pro toto ^{postestione modo}
 discursum aggregato ex duabus premissis et conclusione. ^{Artes nunquam}
 hoc est ex 3. enunciationibus quo modo cum hodie plerique dicant syllogismum accipi. ^{Artes nunquam}
 lectici accipiunt; Aristoteles autem solent nunquam uicem ^{Artes nunquam}
 u. interpretas antiquiores rarissime. Ex qua an- ^{Artes nunquam}
 notate duo disci possunt unam Conclusionem aliquoties ^{Artes nunquam}
 modo pertinere ad essentiam syllogismi utrovis modo sua ^{Artes nunquam}
 natura. Nam priore modo sine conclusione certitas ^{Artes nunquam}
 liter definitur ac agnoscitur o. p. ut ex presente dictione ^{Artes nunquam}
 constat, q. tam tam essentiali, sine transcendentali ^{Artes nunquam}
 relatione, ut loquantur, ad conclusionem tam ad ^{Artes nunquam}
 effectum suum referatur: posteriore modo gelu ^{Artes nunquam}
 sionem o. g. includit tam partem inter grantem. 2. Not. ^{Artes nunquam}
 Altera est quod ab Aristotele definitur tam sit syllogismus priore mentione ^{Artes nunquam}
 in priore acceptione, quamvis dictione sui lectici ^{Artes nunquam}
 appari possit posteriori. ^{Artes nunquam}

2. NOTANDUM **N**otandum 2do juris. Renoti loco poni, o rasea
Gen y reme hunc **S**yllogismus
est oratio vocalis, non quamvis sed eam q ab arte in .i. Poti. ut
descripta fuit nempe vocalem: de q qua plura
in seq. l. dicemus. Interim tñ sciendū facile

posse dictionem predictā etiam scriptis et men-
talibus syllogis accommodari dāmodo p orationem
intelligatur scripta oratio, vel mente fabricata. dicitur
de duā artes ait syllogum eē orationem talem in

*Syllogus dicitur de bono
et malo non utitur
in eo verbis syllogis.*
qua quōdam positio aliud ex necessitate con-
cidit, insinuat syllogum debere eē bonam notio-
nem sequentiam iuxta doctrinā For. c. l. b. c. 2.

*Syllogus in qua
vis min apte
cludit, et patet
quod patet de hoc
mianit in syllogis
etiam min.*
Ad hoc qd o determinat certam materiam
probabilem nempe vel naturam vel in possibile
qua syllogis effici debet, ostendit syllogum in de-
finitam in quavis materia apte concludere, ideo q
formalem sequentiam eē iuxta eisdē For. doctri-

*quid intelligatur
per vocatā dicitur
d. qd dicitur.*
na. c. 3. Deniq per vocatam aliud quōdam,
constatur conclusionem a premissis diversā eē de-
bere eo quod non habeat medium terminū q in
utraqz premissarum semel ponendū, sicq et
insinuat syllogum debere eē Argumentationem exclu-
dentē qd oes seq. q non sunt argumentationes: ut
conversiones, appellationes &c.

Notandum 3tio dum artes ait quōdam positio,

hoc e[st] h[ab]it[us] terminis ac duab[us] p[ro]p[ri]et[ib]us; q[ui] ex illis h[ab]it[us] ^{Per voculas}
 terminis confici debent excludi reliquas 3 argu[ment]ationis species Enthymema, Exempla, Inductio ^{EXIBVSDAM}
 ne. Deinde vocabulum; Positiv[us] iuxta Art[is] mente ^{Positiv[us] excludit}
 e[um] sensu habere videtur ac si dixisset, in certa figura ^{Quid ad mentem}
 ra et modo dispositis. Positiv[us] n[on] in q[ui] Albert[us] ^{positi illi}
 Magn[us] c. v. illud e[st] quod ordine g[ra]v[is] dispo[si] ^{et per voculam}
 tam e[st] et sic excluderentur o[mn]es ^{positi h[ab]it[us]}
 di in q[ui] terminis et p[ro]p[ri]et[ib]us non h[ab]ent debitam ^{in certa figu}
 congruam ordinem ac dispo[si]tionem. Qu[od] eti ^{positi h[ab]it[us]}
 am e[st] hic sensus, que For[on] ait e[ss]e gravissimam ^{vel}
 auctoritatem ut; positiv[us] idem significat quod g[ra]v[is] ^{secundum Foron}
 s[ententia] s[ententia] n[on] talis oratio seu argumentatio e[st] in qua
 ante dispositis h[ab]it[us] terminis duab[us] p[ro]p[ri]et[ib]us
 salt[em] ex hypothesi g[ra]v[is], n[on]is etiam g[ra]v[is] debet
 conclusio, iuxta primu[m] documentu[m] bona g[ra]v[is] sequentia
 apud eandem Foron. c. c. v. Ex istis hic expli
 cata s[ententia] primo ab Art[is] q[ui]d[em] solum s[ententia] categoricam ^{Patet primo}
 q[ui] ex terminis co[n]s[ist]it ad fuisse definitam; posse t[ame]n ^{hypotheticam s[ententia]}
 accommodari etiam hypothetico s[ententia] et Expositio[n]e ^{posse accommodari}
 h[ab]it[us] p[ro]p[ri]et[ib]us p[ro]p[ri]et[ib]us positiv[us] n[on] intelligant[ur] t[ame]n ^{hypothetici et Expositio[n]e}
 novo p[ro]p[ri]et[ib]us ex terminis variis aliis g[ra]v[is] antea, neq[ue]
 t[ame]n simpliciter s[ententia] categorica quas ab Art[is] illis ^{in s[ententia]}
 ex prima. h. c. parte quis intelliget; sed etiam

Singulares et Hypothetica quoniam in se singularia
sunt. terminis autem simplicibus. et positivis. sunt opposita.

patet etiam ex hoc
difficili illam quoniam
vero etiam falsis
a vero falsis
probat per primo

Secundo etiam per dictam diffinitionem quoniam etiam syllogismus a
parte falsis. Primo quia in hac diffinitione nota sunt
mentem explicata plura non exiguntur ad bonum syllogis-

tu vocale in quam tres termini aperte inter se dispo-
nuntur et duo species saltem ex Hypothesi posita
et concessa quas etiam habent aperte falsi syllogis-

Secundo quia teste Aristotele. 2. Priorum. c. 3. hic
est bonus syllogismus in prima figura in Barbara

Omnis lapis est animal

Omnis homo est lapis

Ergo omnis homo est animal.

Item iste in eadem figura in Camestres legitur habere
eandem formam. c. 1. 2. c. 3.

Omnis lapis est animal

Nullus equus est animal.

Item nullus equus est lapis.

Item hic. c. 4. in 3ª figura in Felapton

Nullus yugus est animal

Omnis yugus est niger

Ergo quoddam nigrum est animal

Cui et plures alij tytti p quos ~~Alis~~ ~~ibidem~~ ~~idem~~
 Tyttonum potestatem pbat sunt aperte falsi quoad
 premissas et tñ nilominus ab forte habent p bonis
 tyttis hñc definitis. Tertio qñ dñtio tyttis Probatur tertio.
 etiam conuenit tyttis seducanti ad hñc possibile
 q semper una tñt p ptem aperte falsam p quam
 euidenter miseretur q tradictoria in gela hñc r
 p ptem quam aduersarij p ptem concessit.

Quarto, qñ tyttis aperte falsis querunt ois Probatur quarto.
 qñtiones et iudicia siue documenta bona
 gsequentiā q leguntur apud Don. c. c. 2. quoru pri
 mum ē ut ex antecedente saltem ex Hypothesi
 conasso nario sequatur gsequens: Alterū ē ut
 ex opposito Consequentis nario miseratur oppositi
 Antecedentis; Ergo sunt bona consequentis sed ad
 nullam aliam spciem gsequentiā. Spectare pos
 sunt quam ad argumentāem et tyttiam: sicut
 tytti saltem uocales et scripti sunt bona argumē
 tarios boniq tytti, qñ p inde dñtio argumen
 tationis et tyttis queritur oportet. Neq gsequen
 loquentur q cum Don. c. 2. negant tyttiam aperte
 te falsum ē argumentāem bona et tyttiam, et tñ
 men cum eodem c. 2. concedunt ex aperte

falsis fieri posse aptas et bonas gēq̄tias: Vt
 Socrates ē lapis; Ergo ē sensg ex pers. Hec
 .n. ad nullam gsequentiā speciem p̄tinet quā
 ad argtmāoen ē .n. Enthymema, et quā p̄i
 num maior hui sp̄o. Vt lapis ē. sensg ex p̄o
 explicite adiungit̄ erit syl̄l̄m .p. Fig.
 Confiamator. In a enuñciōes uocales et scrip
 ta qua utamur a p̄ta falsa sūt nilominus
 sūt ēntialiter enuñciōes definitiōis q̄ dicit̄
 Ales m. p. Lesi. c. 4. explicata. Ergo sūt
 etiam syl̄l̄m aperte falsi ab eodē hic definiti
 sūt.

Soluitur hęc fundamētum quo aduersarij citant̄ nobis obiciunt.
 obiectio qua ob
 yciunt aduersarij
 syl̄l̄m ex a p̄ta
 ē falsis non ē
 bonum syl̄l̄m

q̄d facile solui p̄t potissimū
 q̄d uocalis inquit o p̄t ē bonū nisi significet
 aliquem mentis discursum sicut syl̄l̄m ex a p̄ta
 falsis non significat; Ergo nō ē bonū. Cones
 sa. n. Maiore negat̄ dicit̄ nō. nā aliud ē non sig
 nificare mentis discursū q̄ falsē ē. H. p̄t
 aut falsē ab aliquo misitō circa eandē mian
 haberi p̄t: aliud ē non significare discursum
 de facto tunc temporis existēte in mente alicui
 aut scriptū existit
 quo uocalis aut scriptū existit: hoc postea sig
 bonū syl̄l̄m omnino requirit̄ alias Ales m
 oibz suis libris nullū bonū syl̄l̄m haberet, sal

Ales non requirit̄
 Discursū mentis
 tunc q̄ uocalis
 aut scriptū existit
 etiam existit
 sed latem q̄ falsē
 tunc ex hys p̄t
 sūt ab aliquo
 ita haberi p̄t

tem quando nemo eas legit vel cogitat. *Probatio in simili.*
 vocalis enuntiatio aperte falsa arguendi est haec.

His tria non sunt sepi; et haec sol iam hodie
 tria non licet nobis, nilominus vera enuntiatio est
 quamvis in mente nra, de facto illi nulla aperte
 falsa enuntiatio existens respondere possit.

Ita etiam vocalis syllabae aperte falsae syllabae
 licet illi in mente et de facto nullae aperte
 falsae respondeat. Sufficient. n. vel quod ex hypothesi
 respondeat possit vel certe in aliquo alio hodie
 cui idem quod nobis aperte falsam non est
 itis. n. et doctor multa possunt esse aperte fal-
 sa et quae eorundem illorum o. p. gei pere falsae abso-
 lute; quae tamen illi in p. itis vel vero vera, vel probabilia
 factam non aperte falsa videntur; quae ab ipsi s. me-
 te geipi posse; imo unum uni eisdemque hodie, possit
 idem quod verum aut probabile prius iudicavit
 post aliquot tempus re melius quidem rata aperte
 falsam videri et necessariam quod aperte falsam
 erat quae vero haberi sequitur n. n. numero syllabam
 vocalem et scriptam respectu eisdem hodie uno tempore
 esse certe horum, alio malum, quod est inconueniens
 et absurdum. Pro factam ad vocalem et scriptam syllabam
 hic definitum, plura exegenda non sunt quam fieri

Notandum quod epigat nempe. 3. ternarii et 2. opposi-
 tam Formam syllogismi eam gradus ordine et dispo-
 sitione apta, ut scilicet ex his potuerit quod dantur, sal-
 tem vocalen et seri partem. **Dixi** propterea quod mentalis
 ex aperte falsis haberi o potest ab eo cui oborta p
 se falsa videntur, iuxta eam doctrinam supra
 1. Petri. c. 4. n. 3. traditam de emmatione. pre notis

Defectus syllogismi
 Quia nulla re in
 hunc vel alio colligitur
 si ratio sit eadem
 Imperfectus est
 una vel aut plura
 Singula vel colligitur
 necessitas eadem
 habet.

Notandum quarto syllogismum supra definitum ab hunc
 in hunc c. diuidi in Perfectum et Imperfectum eo
 quod dicitur a Forl. d. c. 21. diuiditur. Ut
 duplex est uiginti et ita etiam syllogismorum perfectio.
 Una essentialis quam omnes veri et boni syllogismi habere
 debent et sine qua boni syllogismi esse non possent.

Defectus est duplex
 Essentialis
 Accidentalibus
 Omnes boni syllogismi
 habent essentialibus
 non omnes acciden-
 talibus. See p. 4.
 li. 4. quia ubi non
 est figura.

Altera accidentalis quam o habent omnes boni syllogismi
 eodem fere modo quo singuli homines, essentialiter humano
 natura perfectiones habent quidem, ut non accidentales
 neg. n. singuli aequè putari debent aut uisitate
 studiosi sunt: Ista igitur diuisio syllogismi ab accidenta-
 li syllogismorum perfectione de se mitatur: quoniam a. nullatio
 sine referendi necessitate ita evidens et manifesta
 est ut de ea nemo sana mentis dubitare, nec ea men-
 te negare possit. Sed quodam quis essentibus oppositi-
 se notis ita etiam quoniam a. syllogismorum efficacia et
 necessitati includendo, cuiusmodi hunc est hunc

sunt tñ 4. directi, q. Fig. Syll. amissam, Barbara
 Celarent, Darii, Fesio. Imperfecti q̄ta sunt quō in illa
 tio et colligendi necessitas quāvis certa et infalli-
 bilis attamen p̄ se nota et manifesta ē, ut quō
 sunt oēs directi et indirecti Syll. p̄ca 4. probator.
 Artes Syll. Perfectam describeris sic ait: ^{istis hōis Syll.}
 Perfectum itaq̄ voco Syll. nullo alio indigentem ^{imperfecti; et sic.}
 præter assumpta, ut necessitas appareat; id ē
 q̄ in se hōt evidentem necessitatem conclusionis
 illatae ut nō sit op̄ ei adingere novū terminū
 neg. novā p̄pōem. Imperfectum n̄ m̄gt voco eū q̄ una re-
 plurius. ne indiget q̄ q̄dē p̄ suppositos terminos
 sunt necessaria ō tñ assumpta sunt p̄ p̄pōis: quasi
 dicat Imperfectum Syll. voco eū q̄ bonū q̄dē ē et
 necessario inferat conclusionē ex præmissis ita tñ
 ut necessitas inferendi quā n̄ hōt, non minus mani-
 festa sit, sed ad hoc ut eiq̄ necessitas fiat eui-
 dens, et manifesta indiget una aut etiā plurib.
 p̄pōib; novis in qb. tñ nulli debent poni novi ter-
 mini sed tñ novae p̄pōis ex illis ipsis terminis
 confecta q̄ in Syll. imperfecto positi q̄dē a-uerat
 sed alio ordine quo fit ut n̄ario q̄dē debeant ab
 eo q̄ priores In p̄fecti Syll. p̄pōis negata q̄dē

in maiore universe affirmo corpus de aeri mobili; et
in minore dico hominem esse partem mundi. Atque
Igitur in conel. corpus aequi uero affirmo de aere
quam in maiore affirmari de aere: eodem uero
modo et in negatiuis. Igitur ex eodem uero, negatiui
principij; Dicitur de Nullo. Dicitur in
Larentij, ita ratiocinamur. Nullum est lapis

Omnis homo est animal.

Igitur nullus homo est lapis.

In maiore quod uidetur universe negans lapidem
de aere in minore uero affirmans hominem esse
sub aere; Igitur in conclusio ne ueritate etiam
negans lapidem de aere quodammodo in maiore de
aere negans. Ex dictis sequitur istis duobus prin-
cipijs cogitis per se notis uerum Dicitur de aere Dicitur
nullo inuiti suo modo uero istos bonos quod ex eorum terminis
stant atque ad maiorem partem hinc Logica. nam et in
mediate et actu altera non ex his habent; ceterum
Igitur uero probantur uel per reductionem ad hoc quod uel per
deductionem ad impossibile quod non nisi per aliquam
ex praedictis et perfectis Igitur fieri potest. Ex termi-
nis uero inquam, quae expositio Igitur, uel per se
noti satis sunt uel habent peculiaris principia
ut docet For. c. 24.